

HERMAN Corine Nijenhuis, *Een nieuwe tijd. Zeeland na de ramp*. Amsterdam: Alfabet Uitgevers 2023,
HAVEKES 288 pp., ISBN 978 90 213 4084 5, pb.

Dit boek beschrijft de uitwerking die de Watersnoodramp van 1953 heeft gehad op de ontwikkeling van de Zuidwestelijke Delta. Hoeveel er is veranderd, niet eens zozeer door de stormvloed zelf, maar door de ingrepen die daarop volgden. Welk effect hebben de genomen beslissingen gehad en wat zal hun invloed op de toekomst zijn? Het boek bestaat uit zes vertellingen en zes vaarverslagen van de recente tocht door die delta die Nijenhuis maakte op haar Zeeuwse klipper Alfons Marie uit 1901, van het Volkerak via het Haringvliet, het Grevelingenmeer, de Oosterschelde, het Veerse Meer naar uiteindelijk de Westerschelde. Over die klipper, die het grootste deel van haar werkend leven de Zuidwestelijke Delta bevoer, publiceerde Nijenhuis eerder *Een vrouw van staal* (2015). Tijdens de beschreven tocht komen vrijwel alle deltawerken en hun gevolgen uitvoerig in beeld. Op een tweetal illustratieve kaarten voor in het boek zijn het in 1953 overstroomde gebied in Zeeland, Zuid-Holland en westelijk Noord-Brabant en alle deltawerken aangegeven.

De zes vertellingen en zes vaarverslagen maken de titel van het boek alleszins waar. Zij geven een prachtig en samenhangend beeld van de enorme veranderingen in wat auteur 'Zeeland-na-de-ramp' is gaan noemen (pp. 18-19). Van de teloorgang van de vele veren – nog in 1960 werden meer dan vier miljoen mensen en meer dan één miljoen voertuigen overgezet (p. 203) – en de door de vele dammen sterk toegenomen bereikbaarheid van de Zeeuwse eilanden, de opkomst van toerisme en recreatie met alleen al op Schouwen-Duiveland zo'n honderdvijftig recreatiebedrijven, tot de slechte waterkwaliteit die in een aantal afgedamde wateren nieuwe zorgen baart.

In de zes fraaie vertellingen staan mensen centraal, zoals de bewoners van het gehucht Capelle dat na de ramp niet mocht worden herbouwd en waarover Kees Slager in 2002 het boekje *Hier was eens Capelle* publiceerde. Zoals de Beldertmannen, een trio van broers dat de haven van Dreischor ('De Beldert') van het vroegere, na de ramp afgedamde, Dijkwater bestierde. Zoals Marinus van der Marel, de scheepssloper van Viane, van wiens 'dodenvloot' onder meer de voormalige zendschepen van Radio Mi Amigo en Radio Caroline deel uitmaakten. De Oosterscheldewerken hebben hem naar eigen zeggen de kop gekost, zonder dat hij ooit een cent schadevergoeding op grond van de Deltaschadewet kreeg te zien (p. 196). Na zijn vertrek naar Zuid-Afrika kon Rijkswaterstaat zeventig tot tachtigduizend kubieke meter zwaar vervuilde bodem saneren. Zoals mosselvisser Bart Schot, een 'visionair binnen zijn vakgebied' (p. 218), wiens familie tijdens de rampnacht in Zierikzee zelf gespaard bleef, maar die heel wat mensen heeft gered. De twee kreeftensloepen van zijn bedrijf waren toen de enige motorboten in Zierikzee. Zoals de familie Verras, vijf generaties scheepsbouwers die al vanaf 1865 in Paal de scheepswerf Moed en Trouw runden en die in 1975 nog een groots eeuwfeest vierde (p.

